

України «Про Вищий антикорупційний суд» функції мають здійснювати діючі суди в Україні, які і мають відповідно до законодавства України приймати рішення по даній категорії злочинів, тобто «по своїй природі» бути антикорупційними. На нашу думку, судова реформа повинна була бути направлена не на створення нових спеціалізованих судів, а на очищення від корупції уже працюючих.

Список використаних джерел

1. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. Дата оновлення: 07.06.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19/ed20180607> (дата звернення: 21.11.2018).

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. Дата оновлення: 10.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 21.11.2018).

3. Конституції України від 28.06.1996 р. Дата оновлення: 30.09.2016 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 21.11.2018).

Герасименко Олександр Сергійович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Титко А. В.**

НЕПОТИЗМ ЯК ДЕСТРУКТИВНИЙ КОРУПЦІЙНИЙ ВИЯВ

Поняття «непотизм» походить від італійського слова «непоте», який використовувався за папського правління та означав надання особливого сприяння онукам або їх родичам. Тобто прихильність родичів на основі сімейних зв'язків, так зване, кумівство, тобто працевлаштування родичів або близькі друзі, незалежно від їх переваг та здібностей. Непотизм знаходить свій вияв у різних сферах організації суспільства: в політичній, економічній, соціальній.

Свої витоки непотизм, як прояв корупції, бере з Конвенції ООН проти корупції, де у ст. 18 «Зловживання впливом в корисливих цілях» відображається основні ознаки цього явища. Так, непотизм у міжнародно-правовому вимірі знаходить свій прояв у таких формах: 1) обіцянка, пропозиція або надання державній посадовій особі чи будь-якій іншій особі, особисто або через посередників, будь-якої неправомірної переваги, з тим щоб ця посадова особа чи така інша особа зловживала своїм справжнім або удаваним впливом з метою отримання від адміністрації чи державного органу будь-якої неправомірної переваги для початкового ініціатора таких дій чи будь-якого іншого особи;

2) вимагання або прийняття державною посадовою особою або іншою особою, особисто або через посередників, будь-якого неправомірної вигоди для самої себе чи для іншої особи, з тим, щоб ця посадова особа чи така інша особа зловживала своїм справжнім або удаваним впливом з метою отримання від адміністрації чи державного органу [1].

Як зазначає Діденко І.В., поняття «непотизм», «фаворитизм», «кронізм», «клієнтелізм» та «патронаж» мають власні ознаки як види проявів поведінки службових осіб в контексті корупційних дій, зокрема 1) наявність кровних, родинних, дружніх, бізнесових зв'язків, 2) надання необґрунтованих привілеїв та переваг; 3) прийняття необ'єктивних рішень та вчинення дій; 4) домінування певних еліт на основі партнерських зв'язків; 5) використання самовідданого відношення у відносинах патрон-клієнт; 6) формування некомпетентного династичного клану 7) відсутність ідентифікатора компетентності [2].

Непотизм – це різновид кар'єрної корупції, коли посади обіймають особи, які мають родинні зв'язки у кулуарах влади. При цьому, не маючи відповідних кваліфікаційних характеристик та рівня професіоналізму

Ключовими наслідками непотизму можна вважати демотивацію персоналу; апатію, втрату віри в себе, в свої здібності співробітників організації; соціальну відчуженість, відчуття непотрібності в організації; постійний страх і негативні очікування працівників; звільнення перспективних співробітників, зневірених зайняти бажану посаду в силу того, що на неї призначений фаворит; неефективні кадрові рішення наприклад, призначення на посаду співробітників, не відповідних за професійними і моральним критеріям; негативний вплив фаворита на прийняття управлінських рішень, що виявляється в тому, що фаворит, виходячи зі своїх інтересів, нав'язує керівнику рішення про те, кого брати на роботу, а кого ні, кого просувати, а кого ні, з ким укладати чи не укладати угоди та інше [3].

Явище непотизму (як прояв корупції, що є зловживанням владними повноваженнями в особистих інтересах), притаманне багатьом, зокрема і демократичним політичним системам. Авторитарні і тоталітарні режими ще більш уразливі до таких зловживань, адже чиновники неплідконтрольні суспільству і, зазвичай, виходять з одного середовища (наприклад, є членами правлячої партії). У міжнародних документах, наприклад у конвенції ООН проти корупції, непотизм розглядається саме як прояв корупції, що завдає шкоди суспільству і державі [1].

Непотизм визначається як здобуття особою посад чи переваг не завдяки високим професійним здібностям, а через її причетність до певного середовища. Прикладом непотизму може слугувати рефінансування, коли уряд витрачає гроші, щоб підтримати проблемний бізнес, намагаючись запобігти наслідкам, які можуть викликати ці проблеми; надання державних позик чи платежів, що пропонуються

урядом на пільгових умовах конкретним компаніям чи галузям; встановлення урядом тарифів (податок на імпорт чи експорт, ціни, що визначаються державою, створення ринкових бар'єрів), які захищають певні галузі промисловості чи підприємства; забезпечення особливих інтересів через зловживання законодавством для схвалення і збереження ділових інтересів; у феномені «дверей, що крутяться» (відносини між законодавцями чи регуляторами і галузями, які вони регулюють, що передбачають перехід осіб, які були зайняті у регулюючих органах, на роботу у підприємства, які вони колись регулювали, і навпаки); ліцензування професійної діяльності – надання дозволу від керівного органу, який необхідний для певного виду діяльності [4].

Отже, явище непотизму має цілий ряд негативних наслідків: 1) виникають клани (приватні інтереси превалюють над загальнодержавними); починається узурпація влади; 2) формується закрита еліта, яка приречена на самознищення, так як вона не в змозі ефективно управляти країною; 3) формування кланів сприяє формуванню негативного іміджу, зростання недовіри і громадського невдоволення.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН проти корупції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>
2. Діденко І. Непотизм, фаворитизм та кронізм як причини виникнення конфлікту інтересів / І. Діденко // Підприємництво господарство і право. – 2017. – № 8. – С. 103–106
3. Сафина Д. М. Влияние фаворитизма и непотизма на организационное и экономическое развитие [Електронний ресурс] / Д. М. Сафина // «Дискуссия». Полит.
4. Cronyism in America [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.freedompartners.org/issues/cronyism-in-america/> журн. науч. публикаций. – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://journal-discussion.ru/publication.php?id=949>.

Гладкий В'ячеслав В'ячеславович,

аспірант Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом

ЗАБОРОНА НЕПОТИЗМУ В УКРАЇНІ

До сьогодні низка вчених та практиків продовжує розуміти корупцію в якості порушення антикорупційного законодавства, що об'єктивовано вкрай вузьким діапазоном поведінки [1, с. 93]. Досить часто феномен корупції зводиться лише до хабарництва, яке є базовою формою корупції, що тривалий час, дійсно, ототожнювався із вказаним порушенням законодавства (до речі, у Республіці Білорусь в законі про кримінальну відповідальність досі не використовується поняття